

(Proef) Rechtmatigheidsverantwoording 2024

Verantwoordelijkheid college van college van Dijkgraaf en Heemraden

Met ingang van boekjaar 2025 is voor waterschappen de verplichting ingevoerd om door het college een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen als onderdeel van de jaarrekening. Hiermee legt college in de jaarrekening zelf verantwoording af over de mate waarin zij in het boekjaar rechtmatig heeft gehandeld. Het college baseert zich hierbij op de voorgeschreven teksten van de Commissie BBV zoals opgenomen in bijlage 1 van de kadernota rechtmatigheid.

Over 2024 heeft het college van Dijkgraaf en Heemraden deze verantwoording als proef opgesteld. Hiermee heeft het college inzicht in de werkzaamheden die vanaf boekjaar 2025 voor de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden verricht en de stand van zaken van de onderliggende processen. Op basis hiervan en op basis van een advies van de externe accountant kan het college bijsturen voor de wettelijke verplichting voor het verslagjaar 2025.

Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van college van Dijkgraaf en Heemraden toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. De verantwoordingsgrens moet nog door het Algemeen Bestuur vast worden gesteld. In lijn met de beeldvormende vergadering van het Algemeen Bestuur op 29 oktober 2024, hanteert het college van Dijkgraaf en Heemraden het maximale wettelijk percentage van 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves. Voor 2024 komt dit uit op een bedrag van **€ 2.185.000**. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 5,2 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 2,2 miljoen. De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Monitor Rechtmatigheidsverantwoording Zuid-zeeland						van bruto naar netto		
						bruto	af (-/-)	RMV
						alle bedragen * € 1.000		
A. Begrotingscriterium								
1. overschrijdingen exploitatiebudgetten programma's begroot vs. werkelijk								
2. overschrijdingen investeringskredieten programma								
3. niet geautoriseerde reserve mutaties								
4. overschrijdingen van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig door een begrotingswijziging hebben geleid respectievelijk zijn gemeld.								
Subtotaal A. Begrotingsonrechtmatigheden (bruto)						0		0
B. Af: Begrotingsafwijkingen waarvan het Algemeen Bestuur heeft besloten dat ze acceptabel zijn								0
C. Totaal begrotingsonrechtmatigheden (fouten) = A-B						0	0	0
D. Voorwaardencriterium								
1. inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed						5,2		5,2
E. Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium								0
F. Totaal rechtmatigheidsfouten = C+D+E						5,2		5,2
G. Verantwoordingsgrens								
Verantwoordingsgrens vastgesteld door het Algemeen Bestuur								2%
Totaal lasten exclusief toevoegingen aan reserves								107,9
Verantwoordingsgrens in euro								2,2

Bedragen in € miljoen

De vastgestelde fouten van € 5,2 in 2024 betreffen fouten in Europese aanbestedingen.

In de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening wordt vanaf 2025 op basis van de afspraken met het Algemeen Bestuur en de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV aanvullende informatie opgenomen over de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden). Afwijkingen groter dan de rapportagegrens € 0,2 miljoen worden nader toegelicht. Deze informatie wordt in 2024 (omdat het een oefenjaar betreft) nog niet opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering, maar hieronder weergegeven. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Aanvullende tekst paragraaf bedrijfsvoering

Rechtmatigheidsverantwoording door het college

De rechtmatigheidsverantwoording geeft aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met de door het algemeen bestuur vastgestelde kaders, zoals de begroting en de verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van taken en omvat het begrotings-, voorwaarden en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties. Binnen de rechtmatigheidsverantwoording wordt onderscheid gemaakt tussen afwijkingen, fouten en onduidelijkheden en begrotingsonrechtmatigheden.

Voor de verantwoordingsgrens is uitgegaan van 2% van de totale lasten exclusief de mutaties op de reserves. Dat komt in 2024 uit op een bedrag van € 2,2 mln. Voor de rapportagegrens heeft het college van Dijkgraaf en Heemraden een bedrag van € 200.000 gehanteerd. De rechtmatigheidsverklaring richt zich op 3 onderdelen: begrotingscriterium, het voorwaarde criterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Bevindingen

De conclusie van de controles is dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens van € 2,2 mln. Er zijn fouten geconstateerd bij de toepassing van de regels rond Europese aanbestedingen die opgeteld groter zijn dan de verantwoordingsgrens.

Voorwaardencriterium

Hieronder vallen o.a. de Europese aanbestedingen. Fouten met betrekking tot Europese aanbestedingen zijn onrechtmatig, maar raken de financiële getrouwheid niet. Er zijn in totaal € 5,2 mln. aan fouten geconstateerd met betrekking van de regels rond Europese aanbestedingen.

De fouten zijn groter dan de verantwoordingsgrens van € 2,2 mln. en betreffen met name fouten gemaakt in de aanbesteding van leveringen en diensten voor onderhoud en beheer van de technische installaties van het waterschap. Hiervoor heeft wel een gezamenlijke Europese aanbesteding met andere Waterschappen plaatsgevonden, maar binnen deze zogenaamde afgesloten DAS (Dynamisch aankoopstelsel) heeft geen minicompetitie plaatsgevonden en zijn opdrachten onderhands gegund aan 3 verschillende partijen, die overigens wel rechtmatig in de DAS zijn opgenomen. De fout bedraagt € 1,5 miljoen in 2024 en € 2,6 miljoen voor 2025 en 2026.

Daarnaast heeft een meervoudig onderhandse aanbesteding plaatsgevonden voor een schoonmaakpersoneel die meerdere jaren loopt. Gezien de omvang van het contract had deze Europees aanbesteed moeten worden. De fout bedraagt € 0,4 miljoen in 2024 en € 0,7 miljoen voor 2025 en 2026.

Begrotingscriterium

Bij het begrotingscriterium wordt getoetst of er geen onrechtmatige afwijkingen hebben plaatsgevonden ten opzichte van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde begroting (inclusief begrotingswijzigingen). Onrechtmatig in dit kader zijn:

- Zonder een door het AB vastgestelde begrotingswijziging is een overschrijding van lasten (en investeringsbudgetten) onrechtmatig.
- Overschrijdingen van baten en/of onderschrijding van lasten en baten kunnen ook onrechtmatig zijn als ze niet tijdig aan het AB zijn gemeld.
- Ongeautoriseerde reservemutaties.

Er hebben zich in 2024 op programmaniveau geen overschrijdingen van de lasten voorgedaan. De onderschrijdingen van de lasten en overschrijdingen van de baten zijn gemeld, zodra deze

bekend waren. Daarmee zijn er over 2024 geen onrechtmatigheden met betrekking tot het begrotingscriterium geconstateerd.

Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium

Het Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium betreft de rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en eigendommen van het waterschap bij financiële beheershandelingen.

In 2024 is het beleid met betrekking tot Misbruik & oneigenlijk gebruik geactualiseerd. Tevens is de risicoanalyse op dit gebied geactualiseerd. Uit deze analyse is gebleken dat de getroffen maatregelen afdoende zijn. Verder zijn in 2024 geen gevallen van misbruik & oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en eigendommen van het waterschap naar voren gekomen.

De beheersmaatregelen met betrekking tot het voorwaardencriterium

Het uitgangspunt is dat de regels uit de aanbestedingswet worden gevolgd. Van de niet rechtmatige contracten is vastgesteld dat deze fouten zich concentreren op een specifiek aandachtsgebied. Na constatering van deze omissies is het herstel van de fouten voortvarend opgepakt. Voor de niet rechtmatige opdrachten worden mini-competities dan wel een Europese aanbesteding gehouden. Doordat het om grote, complexe aanbestedingen gaat die veel capaciteit vragen en een lange doorlooptijd hebben, zal de onrechtmatigheid in 2025 niet geheel opgelost zijn. De doorwerkfout van de niet rechtmatige aanbestedingen voor de uitgaven in 2025 en 2026 zijn in de verantwoording 2024 betrokken.